

Informace Finanční správy ČR k aplikaci přechodných ustanovení k novele daňového řádu u pokut a úroků

Přechodné ustanovení týkající se pokut

Podle přechodných ustanovení k zákonu č. 283/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále také „novele daňového řádu“), který je účinný od 1. 1. 2021, povinnost hradit pokutu, která vznikla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a o které nebylo před tímto dnem pravomocně rozhodnuto platebním výměrem, zaniká dnem nabytí účinnosti tohoto zákona v rozsahu, v jakém by nevznikla podle zákona č. 280/2009 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona (ve znění novely).

Prakticky toto ustanovení dopadá na pokutu za učinění povinně elektronického formulářového podání jinak než elektronicky [§ 247a odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“)] a na pokutu za opožděné tvrzení daně podle § 250 daňového řádu.

- **Pokuta za učinění povinně elektronického formulářového podání jinak než elektronicky (dle § 247a odst. 2 daňového řádu)**

Novelou daňového řádu došlo ke snížení pokuty za podání v jiné, než předepsané elektronické formě, z původních 2.000,- Kč na 1.000,- Kč. Na základě přechodných ustanovení zaniká povinnost hradit tuto pokutu v původní výši, a to za podmínky, že platební výměr, kterým bylo rozhodnuto o povinnosti pokutu platit, nenabyl právní moci nejpozději 31. 12. 2020.

Pokud Vám tedy byla uložena tato pokuta a **platební výměr nenabyl právní moci nejpozději 31. 12. 2020**, nebudete platit pokutu v celé původní výši, tj. 2.000,- Kč, ale **pouze ve výši 1.000,- Kč**, a to ve lhůtě splatnosti uvedené v platebním výměru. Vzhledem k tomu, že nedochází k zániku pokuty jako takové, ale pouze k úpravě v platební rovině, nebude správce daně platební výměr měnit, změnu však zohlední z moci úřední ve své evidenci. V případě, že byste pokutu uhradili v původní výši, naloží správce daně s rozdílem mezi původní a novou výší pokuty stejně, jako s jakoukoli jinou platbou (úhradou daně) poukázanou na Vaš osobní daňový účet (tj. v souladu s § 152 a násl. daňového řádu). **Pokud by Vám v důsledku této platby vznikl vratitelný přeplatek, bude Vám vrácen na základě Vaší žádosti podle § 155 daňového řádu.**

- **Pokuta za opožděné tvrzení daně (dle § 250 daňového řádu)**

Pokuta za opožděné tvrzení daně se podle novely daňového řádu nepředepíše a daňovému subjektu nevznikne povinnost ji uhradit, pokud její výše dosáhne částku menší než 1.000,- Kč (přičemž doposud tato částka činila 200,- Kč). Na základě přechodných ustanovení zaniká povinnost hradit pokutu podle § 250 daňového řádu, která vznikla přede dnem nabytí účinnosti novely daňového řádu a o které nebylo před tímto dnem pravomocně rozhodnuto, a to v rozsahu, v jakém by nevznikla podle § 250 daňového řádu ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti novely daňového řádu.

Pokud Vám byla uložena pokuta za opožděné tvrzení daně **v částce nižší než 1.000,- Kč, nemusíte tuto pokutu hradit**, pokud platební výměr, kterým bylo rozhodnuto o povinnosti tuto pokutu platit, **nenabyl právní moci nejpozději 31. 12. 2020**. Nejedná se o zánik pokuty jako takové, proto nebude příslušný platební výměr, kterým bylo rozhodnuto o povinnosti pokutu platit, rušen – zaniká pouze povinnost pokutu uhradit, tj. daňový subjekt, kterému tato pokuta vznikla, ji není povinen uhradit. **Správce daně zánik povinnosti pokutu uhradit zohlední ve své evidenci z úřední moci**, takže v případě, že byste pokutu uhradili, naloží správce daně s takovou úhradou stejně, jako s jakoukoli jinou platbou (úhradou daně) poukázanou na Vaš osobní daňový účet (tj. v souladu s § 152 a násl. daňového řádu). **Pokud by Vám v důsledku této platby vznikl vratitelný přeplatek, bude Vám vrácen na základě Vaší žádosti podle § 155 daňového řádu.**

Přechodná ustanovení týkající se úroků

V souvislosti s novelou daňového řádu dochází od 1. 1. 2021 jednak ke změně výše sazby pro výpočet úroků a jednak ke změně výše úroku, která je rozhodující pro předpis do evidence daní a s tím spojené povinnosti tento úrok uhradit.

Podle přechodných ustanovení se na úrok podle daňového řádu ve znění účinném do dne nabytí účinnosti novely daňového řádu, u něhož k 1. 1. 2021 stále trvají podmínky pro jeho vznik (tzn. např. u úroku z prodlení ještě nedošlo k úhradě daně, ke které se dané úroky vztahují), uplatní do 31. 12. 2020 úprava účinná do tohoto data. Od 1. 1. 2021 se na tento úrok uplatní daňový řád ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti novely daňového řádu. Typicky se bude jednat o **změnu výše úroků** resp. sazbu, podle které je výše toho kterého úroku počítána.

A dále podle přechodných ustanovení se na řízení a jiné postupy související s uplatněním úroků podle daňového řádu ve znění účinném do dne nabytí účinnosti novely daňového řádu od 1. 1. 2021 použije daňový řád ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti novely daňového řádu. V daném případě půjde především právě o otázku **předpisu daného úroku** a způsobu „seznámení“ daňového subjektu s výší úroku. Podle § 251a odst. 2 daňového řádu ve znění novely se úrok nepředepíše a nevzniká jej povinnost uhradit, nepřesáhne-li v úhrnu u jednoho druhu daně a u jednoho správce daně za jedno zdaňovací období nebo za jeden kalendářní rok u jednorázových daní částku 1 000 Kč.

Daňový subjekt bude vždy seznámen s výší úroku, a to především v případě, že pominuly podmínky pro jeho vznik, prostřednictvím **vyrozumění**, přičemž jako opravný prostředek může daňový subjekt využít námitku dle § 159 daňového řádu.

Výše uvedené principy se týkají všech typů úroků, tzn. jak úroků, které je povinen hradit daňový subjekt (úrok z prodlení, úrok z posečkané částky), tak i úroků hrazených správcem daně (úrok z vratitelného přeplatku, úrok z nesprávně stanovené daně a úrok z daňového odpočtu).

• Úrok z prodlení (dle § 252 daňového řádu)

Novelou daňového řádu došlo ke **snížení sazby, která je rozhodná pro výpočet úroku**, neboť výše úroku z prodlení podle daňového řádu odpovídá výši úroku z prodlení podle občanského zákoníku. Výše těchto úroků podle občanského zákoníku je dána nařízením vlády č. 351/2013 Sb., které stanoví % výši úroku z prodlení ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o osm procentních bodů.

V praxi se uvedená změna projeví např. tak, že úrok z prodlení vztahující se k dani, jejíž splatnost nastala v roce 2020 a která nebyla včas uhrazena, resp. její prodlení s úhradou trvá ještě i po 1. 1. 2021, bude počítán do 31. 12. 2020 podle repo sazby ČNB, zvýšené o 14 procentních bodů a od 1. 1. 2021 bude počítán podle repo sazby ČNB, zvýšené o 8 procentních bodů (tj. ve výši dle občanského zákoníku).

Současně dochází ke **snížení minimální částky pro předpis úroku do evidence daní** resp. na osobní daňový účet, a to z částky 201 Kč na částku 1 001 Kč. V praxi se uvedená změna projeví následovně: V případě, že jste neuhradili daň v den její splatnosti a dochází ke vzniku úroku z prodlení, je tento úrok předepsán na osobní daňový účet (a zároveň vzniká povinnost jej uhradit) do konce roku 2020 pouze v případě, že výše úroku činí minimálně 201 Kč. Pokud úrok této výše nedosáhne, pak k jeho předpisu do konce roku 2020 nedojde a počínaje 1. 1. 2021 bude již pro předpis a tím i pro povinnost úhrady sledována hranice 1 001 Kč. Uvedené znamená, že pokud bude uhrazena daň (jistina, ke které se úrok vztahuje) „včas“, resp. ke dni úhrady této daně bude úrok ve výši, která nedosahuje minimálně 1 001 Kč, nedojde k předpisu úroku na osobní daňový účet a tím pádem nebudete ani povinni tuto částku úroku uhradit. **K samotnému předpisu úroku a tím pádem i k povinnosti uhradit danou částku úroku dojde až v momentě, kdy výše úroku dosáhne minimální částky 1 001 Kč.**